

Økonomisk kvartalsoversigt

3. kvartal 2018

Udgivet: december 2018

Introduktion

Økonomisk kvartaloversigt fra Danske Byggecentre giver et kort og koncentreret overblik over økonomiske forhold af betydning for branchen. Publikationen henvender sig til alle interesserede, men er skrevet med særligt henblik på beslutningstagere i medlemsvirksomhederne.

Økonomisk kvartaloversigt 3. kvartal 2018 bygger på materiale fra De Økonomiske Råd (de såkaldte vismænd), Dansk Byggeri og på aktuelle tal fra Danmarks Statistik. Kvartaloversigten bygger ligeledes på Danske Byggecentres indsamling af data til belysning af udviklingen i medlemsvirksomhedernes omsætning. Denne indsamling af data forestås af IFO - Institut for Opinionsanalyse ApS.

Økonomisk kvartaloversigt 3. kvartal 2018 har fire afsnit:

1. Politiske anbefalinger
2. Status på dansk økonomi
3. Status i byggeriet og på ejendomsmarkedet
4. Byggecentrenes omsætning

Økonomisk kvartaloversigt er skrevet af Danske Byggecentres sekretariat - det må frit citeres og videreformidles mod behørig kildeangivelse.

Redaktionen er afsluttet 12. december 2018.

Politiske anbefalinger

Positivt med fokus på erhvervsuddannelser

Regeringen og Dansk Folkeparti gik frem i starten af november og fremlagde, at omprioriteringsbidraget for erhvervsuddannelserne blev fjernet fra 2019. Dette ser vi utrolig positivt på fra Danske Byggecentres side.

Kvaliteten i undervisningen ude på erhvervsskolerne har været truet. Det kan virke helt tosset, at regeringen i første omgang lagde op til en fortsættelse af omprioriteringsbidraget i finanslovsforslaget, når der i den grad mangler faglært arbejdskraft i Danmark.

Hos Danske Byggecentre går vi ind for, at der skal arbejdes for at gøre erhvervsuddannelserne så attraktive som muligt. Derfor ser vi også positivt på, at der i forlængelse af aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti, er kommet en bred politisk aftale mellem regeringen og Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti, på erhvervsuddannelsesområdet. I aftalen skal initiativer for 2,3 milliarder kroner styrke erhvervsuddannelserne.

Udover at fjerne omprioriteringsbidraget er der en række initiativer, som skal gøre det mere attraktivt at vælge en erhvervsuddannelse og gennemføre den. Erhvervsuddannelserne vil fremover fylde mere i folkeskolerne, hvor det skal være muligt at udbyde valgfag til folkeskoleeleverne ude på erhvervsskolerne, og det skal være muligt at placere 10. klasses tilbud på erhvervsskoler. Det skal også være nemmere at bygge en videregående uddannelse oven på en erhvervsuddannelse. Alt sammen initiativer, som vi ser positivt på hos Danske Byggecentre.

Stadig vigtigt at øge arbejdsudbuddet

Hos Danske Byggecentre er vi fortalere for at øge det danske arbejdsudbud. I tredje kvartal 2018 havde vi 2.977.016 personer med et lønmodtagerjob i Danmark. Det er et niveau højere end før finanskrisen.

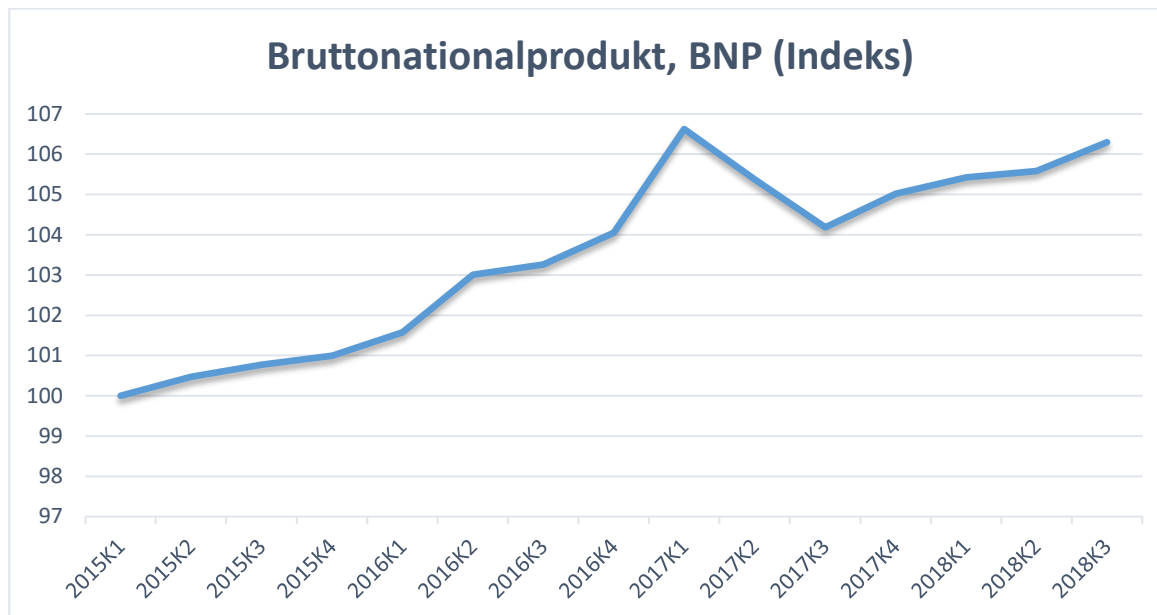
Det er positivt at beskæftigelsesniveauet er så højt, men det vidner om, at vi snart når kapacitetsgrænsen for arbejdsudbuddet i Danmark, hvis der ikke bliver gjort noget for at øge det. Flere og flere virksomheder, især i byggebranchen, må sige nej tak til arbejde, fordi de mangler arbejdskraft for at følge med efterspørgslen. Hos Danske Byggecentre er vi skuffede over, at de danske politikere ikke ser ud til at kunne blive enige om en metode til at øge arbejdsudbuddet til gavn for erhvervslivet.

Udenlandsk arbejdskraft er et fyord i dansk politik, og der kan heller ikke blive enighed om at sænke skatten for, at give folk et større incitament til at yde lidt ekstra. Vi er inde i en god tid for dansk økonomi i øjeblikket, og det er lige præcis nu der skal gøres noget for at øge arbejdsudbuddet og holde opsvinget kørende. Derfor er det ærgerligt, at nogle politikere ikke vil indse, at det er væksten samt virksomhedernes og medarbejdernes skattebetalinger, der skal betale den danske velfærd, som de så gerne vil dele ud af. De kan hverken blive enige om at tiltrække udenlandsk arbejdskraft, eller gennemføre reformer, der øger arbejdsudbuddet. Hvilke muligheder er der snart tilbage til et erhvervsliv, der skriger på arbejdskraft?

Som det bliver præsenteret senere i denne rapport, så har Vismændene i deres seneste vismandsrapport præsenteret en ny undersøgelse, der viser, at en sænkelse af skatten, og især topskatten vil øge folks arbejdstid, og dermed øge arbejdsudbuddet. Derfor ser vi med ekstra skuffelse på, at det ikke ser ud til at topskattelettelser vil blive en realitet i nærmeste fremtid.

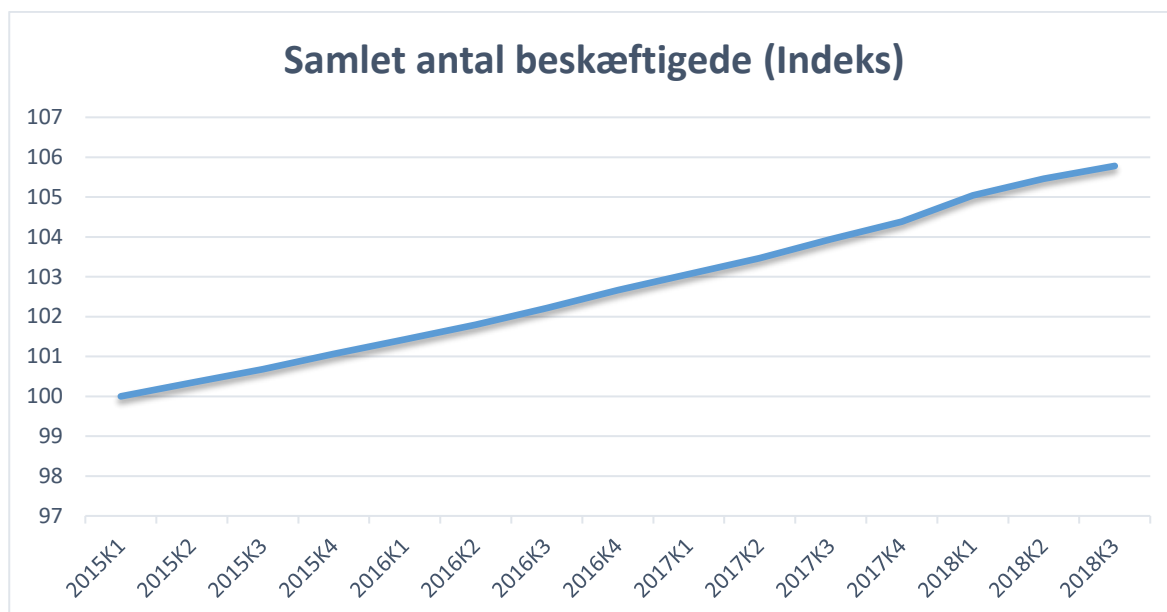
Status på dansk økonomi

Dansk økonomi er stadig inde i et opsving. Som nedenstående kurve viser, så har BNP været stigende siden tredje kvartal 2017. Fra andet kvartal 2018 til tredje kvartal 2018 er BNP steget med ca. 0,7 %. Den danske vækst ligger dermed imellem EU's og USA's. EU's vækst lå på 0,3 % mens den amerikanske lå på 0,9 % i tredje kvartal 2018, ifølge "nyt fra Danmarks statistik" 30. november 2018, nr. 453. Ifølge samme udgivelse fra Danmarks Statistik var den danske vækst bredt funderet, men tydeligst i industri, erhvervsservice og handel og transport, mens der var fald i landbrug og råstofindvinding.

Kilde: Egen tilvirkning på tal fra Danmarks Statistik NKH02 december 2018 (2010 kædede priser, sæsonkorrigeret). Indeks 1. kv. 2015 = 100.

Ser vi på beskæftigelsen i Danmark, er den også fortsat stigende. Fra første kvartal 2018 til andet kvartal 2018 steg det samlede antal beskæftigede i Danmark med 0,32 %, og der er i tredje kvartal 2018 2.977.016 personer i beskæftigelse ifølge tal fra Danmarks Statistik, når der ses bort fra sæsonudsving. Som nedenstående kurve viser, så er beskæftigelsen i Danmark steget med 5,8 % siden første kvartal 2015. Dette svarer til en stigning på 162.690 personer.

Kilde: Egen tilvirkning på tal fra Danmarks Statistik NKHB december 2018 (sæsonkorrigeret). Indeks 1. kvrt. 2015 = 100.

Ifølge De Økonomiske Råd, de såkaldte vismænd, kan vi i Danmark forvente fortsat vækst, og en blød landing efter den nuværende højkonjunktur. I den seneste rapport fra vismændene "Dansk Økonomi, efterår 2018" skriver vismændene:

"Dansk økonomi har oplevet høj vækst over 2 pct. de seneste tre år, og der ventes vækstrater på omkring 2 pct. de kommende år. For indeværende år ventes en lidt lavere vækst på ca. 1¼ pct. som følge af midlertidige forhold. Beskæftigelsen er steget markant, og beskæftigelsen vurderes i 2018 at overstige det strukturelle niveau med omkring 30.000 personer... Relativ høj vækst i efterspørgslen de kommende år indebærer et øget pres på økonomiens ressourcer. Der er imidlertid udsigt til en fortsat stigning i arbejdsstyrken frem mod 2025, hvilket bidrager til at tage presset af arbejdsmarkedet. Det er derfor forventningen, at de kommende års relativt høje vækst vil ende med en såkaldt "blød landing"."

De pointerer dog risici for, at den forventede bløde landing kan ende mere hårdt:

"Der er imidlertid risici begge veje i forhold til dette forløb. På den ene side er der risiko for, at manglen på arbejdskraft øges, og at dette, i fravær af modgående tiltag i den økonomiske politik, fører økonomien ind i en decideret overophedning. På den anden side er der også risiko for, at væksten vil blive mærkbart trukket ned. Trods udsigt til en aftale omkring Storbritanniens udtrædelse af EU (brexit) er der fortsat stor usikkerhed om konsekvenserne heraf, og væksten kan også blive påvirket negativt af en optrapning af handelskonflikten mellem USA og Kina."

Hos Danske Byggecentre lægger vi især mærke til pointen omkring, at det kan have en negativ effekt på økonomien, hvis manglen på arbejdskraft øges. Som skrevet i afsnittet med de politiske anbefalinger, så ærgrer det os hos Danske Byggecentre, at politikerne ikke kan blive enige om en metode til at øge arbejdsudbuddet. Vi har i en længere periode været fortalere for at sænke skatterne, herunder også topskatter, for at give folk et større incitament til at yde lidt ekstra. I vismandsrapporten bliver det også pointeret, at skatten er med til at svække den enkeltes tilskyndelse til at forøge arbejdstiden.

”Indtægterne fra beskatningen af arbejdsindkomst udgør en væsentlig del af finansieringen af de offentlige udgifter og bidrager til at omfordele indkomst mellem borgerne. Beskatningen reducerer imidlertid den privatøkonomiske gevinst ved at øge arbejdsindkomsten. Dermed svækkes den enkeltes tilskyndelse til at forøge arbejdstiden, tage et bijob, lede efter en bedre lønnet stilling og til at øge produktiviteten gennem uddannelse eller øget flid.”

I vismandsrapporten bliver der også præsenteret en ny undersøgelse, der viser hvordan ændringer i skatten påvirker arbejdsudbuddet. Undersøgelsen viser, at en stigning i den reale timeløn, efter skat med 1 %, forventeligt vil løfte arbejdstiden med 0,10 %. Det betyder, at hvis en person, der normalt arbejder 37 timer om ugen, får en stigning i reallønnen på 10 % efter skat, så vil vedkommende arbejde 22 minutter mere om ugen. Dette svarer omtrentligt til en reduktion af topskattesatsen med 5 procentpoint for en topskatteyder.

Undersøgelsen estimeres for mænd og kvinder under et, og resultatet skal opfattes som en gennemsnitlig effekt, der dækker over at nogle vil forøge deres arbejdstid relativt meget, mens andre ikke vil ændre på deres arbejdstid eller måske reducere den. Der er også forskel på mænd og kvinder, og undersøgelsen viser, at kvindernes lyst til at arbejde mere efter en skattelettelse er højere end mændenes.

I pressemeddelelsen for vismandsrapporten lægger vismændene vægt på, at de fundne effekter ligger på linje med dem der anvendes af de økonomiske ministerier, men, at resultaterne er forbundet med usikkerhed.

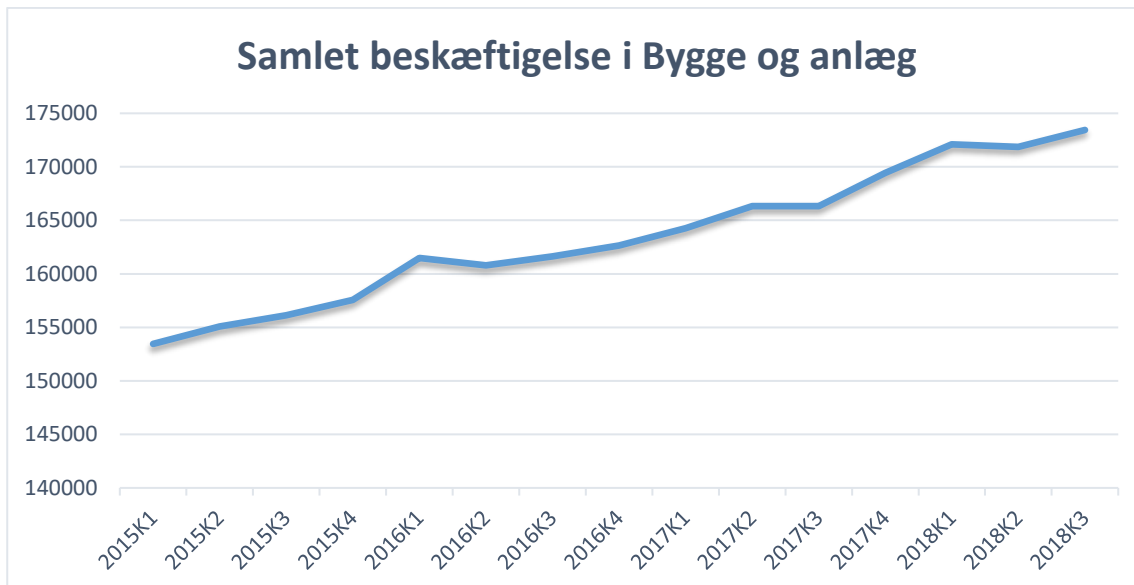
Om end undersøgelsen er behæftet med usikkerhed, viser den, at lavere skat giver et større incitament til at yde lidt ekstra og dermed øge arbejdsudbuddet. Det kan også argumenteres om vismændene er ekstra forsigtige i præsentationen af effekterne på grund af, at skat og især topskattelettelser er et konfliktfyldt emne indenfor dansk politik i øjeblikket, og at de ikke vil ses som partiske.

Status i byggeriet og på ejendomsmarkedet

Byggeriet

I tredje kvartal 2018 var der 173.444 beskæftigede personer i bygge- og anlægsbranchen, når man ser bort fra sæsonudsving. Det er det højeste niveau i næsten 10 år. Fra andet kvartal 2018 til tredje kvartal 2018 er beskæftigelsen steget med 1.582 personer. Det er positivt at byggebranchen har skabt ca. 1.500 job på et kvartal, men i teorien kunne der være skabt flere, når man medregner at mange byggevirksomheder har måttet sige nej tak til opgaver. Cheføkonom i Dansk Byggeri Bo Sandberg udtaler 16. oktober 2018 i forbindelse med Danmarks Statistiks tal:

”Ideelt set kunne man derfor formentlig have haft en endnu kraftigere jobvækst. Men når det er sagt, skal man samtidig passe på, at det ikke kommer til at gå for stærkt i byggebranchen - med risiko for negative konsekvenser for blandt andet arbejdsmiljø, tidspres og kvalitet”, siger Bo Sandberg.

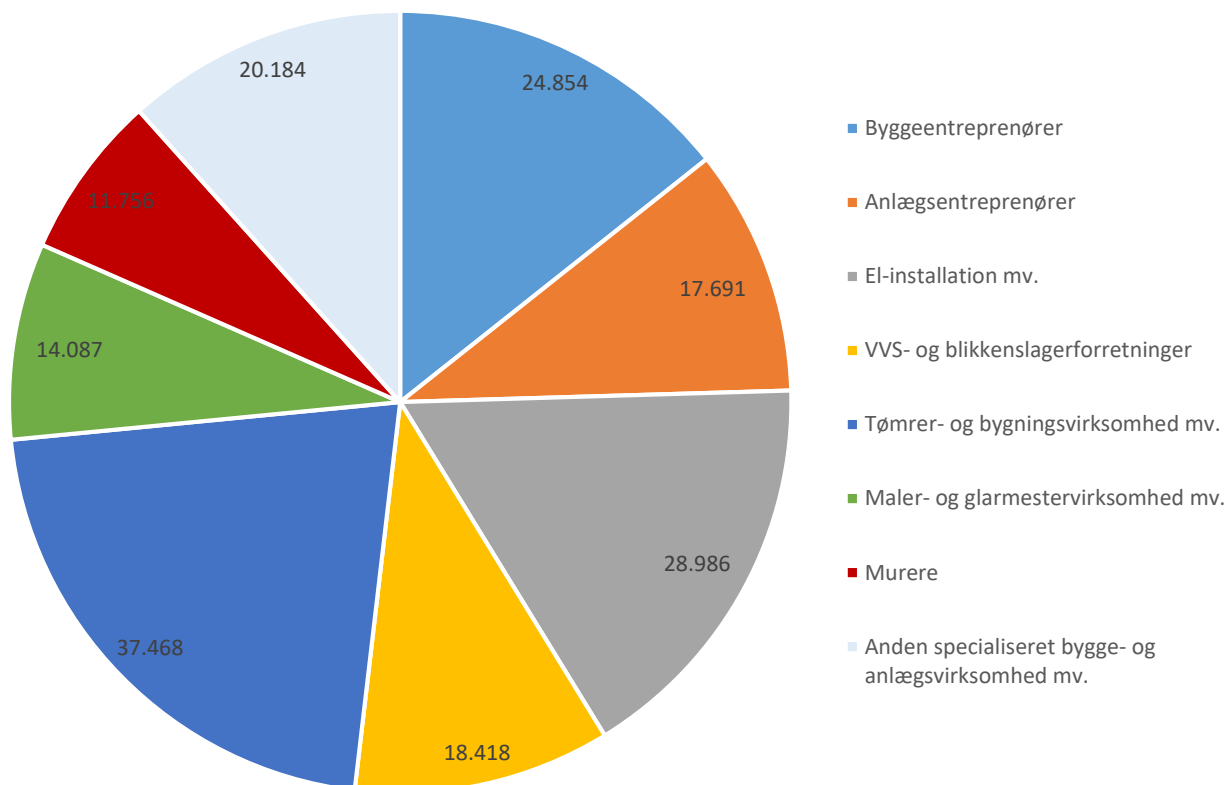

Kilde: Egen tilvirkning af tal fra Danmarks Statistik BYG1 (Sæsonkorrigeret) november 2018.

Det er især tømrere og VVS'ere der oplever størst jobfremgang. Tømrermestrene har oplevet et plus på 2.327 personer i beskæftigelse som tømrer fra tredje kvartal 2017 til tredje kvartal 2018. Det er en stigning på 6,6 %. For VVS'erne drejer det sig om 1.560 flere personer i beskæftigelse i forhold til samme periode sidste år, og en stigning på 9,3 %. I Dansk Byggeris konjunkturanalyse oktober 2018 forventes det, at fremgangen i byggebeskæftigelsen fortsætter de næste par år, om end det bliver med mere afdæmpet vækstrater. Der forventes 177.000 beskæftigede ved bygge og anlæg i 2019 og 181.500 beskæftigede i 2020.

Nedenstående figur viser, at der i tredje kvartal 2018 var beskæftigede flest tømrere, 37.468 personer, efterfulgt af el-installatører mv. på 28.986 personer.

Beskæftigede i bygge og anlæg efter branche

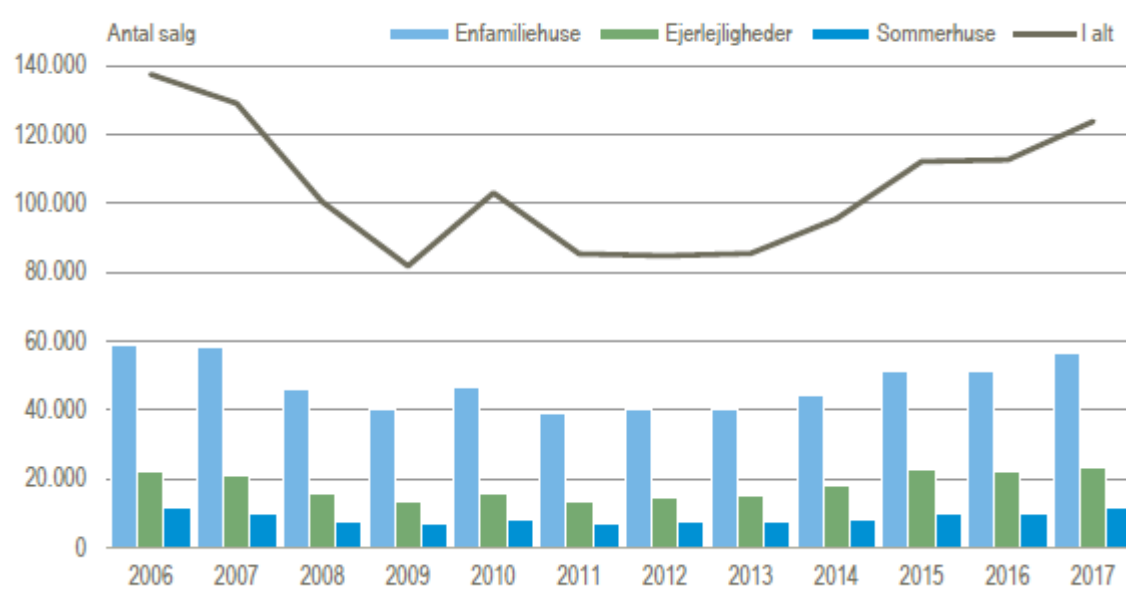

Kilde: Egen tilvirkning af tal fra Danmarks Statistik BYG1 (Sæsonkorrigeret) november 2018.

Ejendomsmarkedet

I nyt fra Danmarks Statistik 8. november 2018, nr. 416, skriver Danmarks Statistik, at der i 2017 var flest ejendomshandler i 10 år. Der blev handlet 123.955 ejendomme på landsplan, inklusive erhvervsjendomme, landbrug og ubebygget grunde. Det var 10 procent højere end i 2016, og det højeste antal handler siden 2007, hvor handelsaktiviteten var på 129.205 ejendomme.

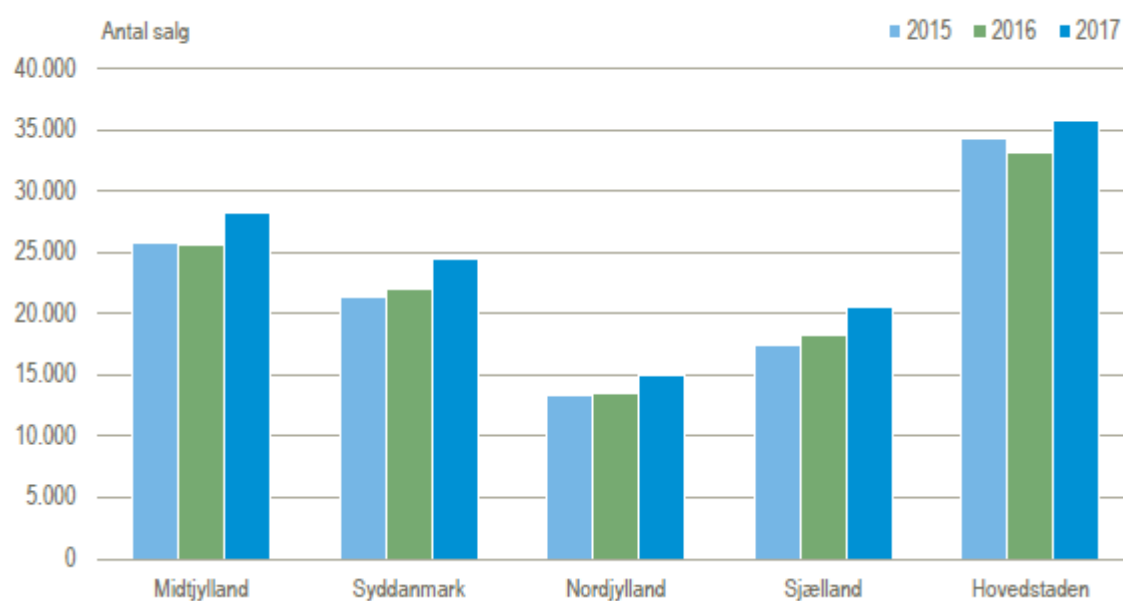
Antal handler fordelt på ejendoms kategorier

Kilde: Nyt fra Danmarks Statistik 8. november 2018, nr. 416.

Sommerhuse var den ejendoms kategori med den største procentvise stigning i handelsaktiviteten, med en stigning på 19 % fra 2016 til 2017. Handelsaktiviteten for enfamiliehuse steg med 10 % fra 2016 til 2017, mens det for ejerlejligheder steg med 6 %. Salgsfremgangen sås både på landsplan og i alle regioner. I region Sjælland steg handelsaktiviteten med 12 %, mens den steg med 8 % i region Hovedstaden. I de resterende regioner steg handelsaktiviteten mellem 10 og 11 %. I alt blev der foretaget 35.753 handler i region Hovedstaden, 20.523 i region Sjælland, 24.506 i region Syddanmark, 28.249 i region Midtjylland og 14.924 i region Nordjylland i 2018.

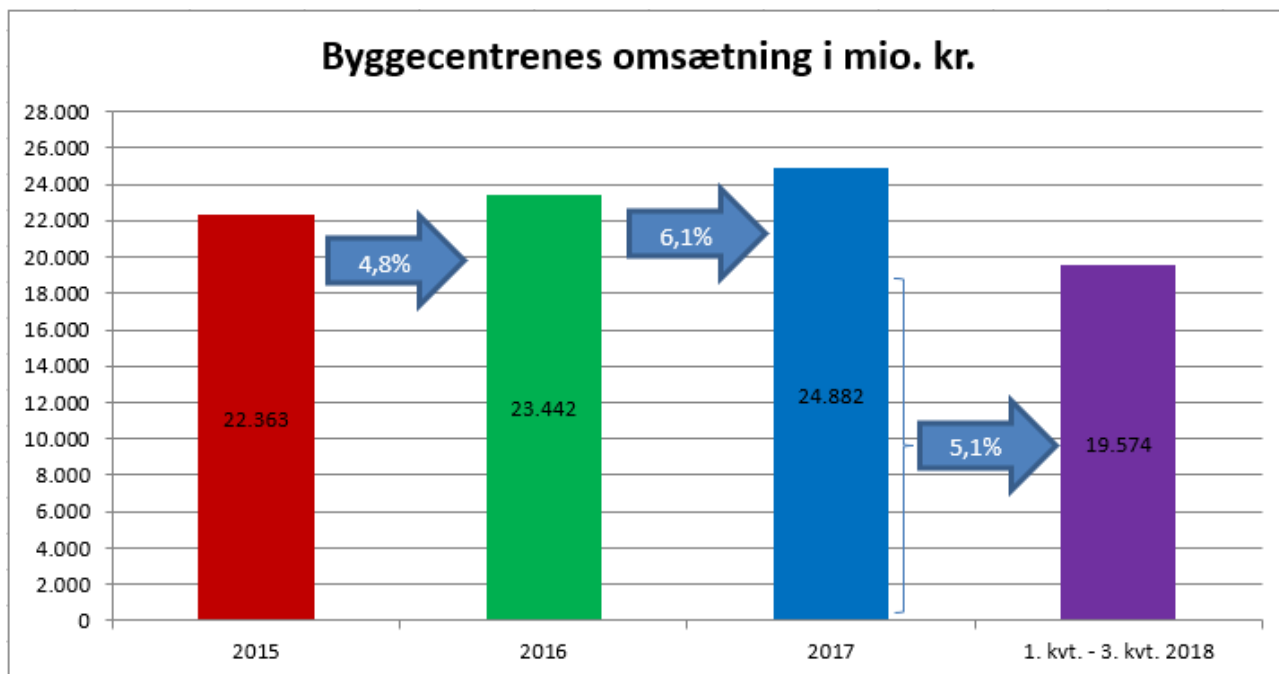
Salg fordelt på regioner

Kilde: Nyt fra Danmarks Statistik 8. november 2018, nr. 416.

Byggecentrenes omsætning

IFO - Institutet for Opinionsanalyse A/S indsamler på vegne af Danske Byggecentre aktuelle tal for omsætningen blandt de største medlemmer. Tallene indsamles fire gange årligt og præsenteres i en særlig branchestatistik, som udsendes til medlemsvirksomhederne. Den indsamlede statistik udgør cirka 78 % af det samlede marked.

Omsætningen hos Danske Byggecentres medlemsvirksomheder er vokset hvert år siden 2015. Fra 2015 til 2016 steg omsætningen med 4,8 % mens den steg med 6,1 % fra 2016 til 2017. For de tre første kvartaler af 2018 er omsætningen steget med 5,1 % i forhold til samme periode i 2017, og ligger således på 19,6 mia. kr. Der er dermed udsigt til, at der igen i 2018 kommer vækst i den årlige omsætning i forhold til året før.